

שבת דף יח

בית שמאי	בית הלל
אין שורין דיו וסמנים וכרשינין אלא כדי שישורו מבעוד יום	מתירין
אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנור אלא כדי שיהבילו מבעוד יום, ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקלוט העין	מתירין
אין פורסין מצודות חיה ועופות ודגים אלא כדי שיצודו מבעוד יום	מתירין
אין מוכרין לנכרי, ואין טוענין עמו, ואין מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב	מתירין
אין נותנין עורות לעבדן, ולא כלים לכובס נכרי אלא כדי שיעשו מבעוד יום	מתירין
טוענין קורת בית הבד ועגולי הגת	

תוספתא מסכת שבת (ליברמן) פרק א הלכה כא

אמרו להן בית הלל אי אתם מודין שטוענין קורות בית הבד ותולין עגולי הגת ערב שבת עם חשיכה אף דיו סמנין וכרשינין כיוצא בהן אילו עמדו בתשובתן ואילו עמדו בתשובתן אלא שבית שמאי אומ' **nee** ימי' **תעבא ועשית כל מלאכתך** שתהא כל מלאכתך גמורה מערב שבת ובית הלל או' **nee** ימי' **תעבא** מלאכה עושה אתה כל ששה

העמדת המשנה כפי שיטת רבי בעניין לש: אמר רב יוסף: רבי היא, דתניא: אחד נותן את הקמח ואחד נותן את המים - האחרון חייב, דברי רבי. רבי יוסי בר' יהודה אומר: אינו חייב עד שיגבל. **קושי**: אמר ליה אביי: ודילמא עד כאן לא קאמר רבי יוסי - אלא בקמח דבר גיבול הוא, אבל דיו דלאו בר גיבול הוא - אימא ליחייב!
תירוץ: לא סלקא דעתך, דתניא: אחד נותן את האפר ואחד נותן את המים - האחרון חייב, דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: עד שיגבל.
קושי על התירוץ: ודילמא: מאי אפר - עפר, דבר גיבול הוא.
תירוץ: והתניא: אפר, והתניא: עפר!
דחיית התירוץ: מידי גבי הדדי תניא?
מסקנה: המשנה יכולה להיות גם לפי ר' יוסי בר' יהודה כי בדבר שאינו בר גיבול, שרייתן זה לישתן

פוחקין מים לגינה ערב שבת עם חשיכה, ומתמלאות והולכת כל היום כולו.
ומניחין מוגמר תחת הכלים (ערב שבת) ומתגמרין והולכין כל היום כולו
ומניחין גפרית תחת הכלים (ערב שבת עם חשיכה) ומתגפרין והולכין כל השבת כולה
ומניחין קילור על גבי העין, ואיספלנית על גבי מכה (ערב שבת עם חשיכה) ומתרפאת והולכת כל היום כולו.
אבל אין נותנין חטין לתוך הריחים של מים אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום

שאלה: מאי טעמא?
תשובה 1: אמר רבה: מפני שמשמעת קול.
קושי: אמר ליה רב יוסף: ולימא מר משום שביתת כלים! דתניא: **ופכל אשר אמרת** **אליכ תשמרו - לרבות שביתת כלים**.
שמות פרק כג
(יב) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת למען ינוח שורך וחמרך וינפש בן אמתך והגר: (יג) ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיד:

תשובה 2: אלא אמר רב יוסף: משום שביתת כלים.
קושי על רב יוסף: והשתא דאמרת לבית הלל אית להו שביתת כלים דאורייתא - גפרית ומוגמר, מאי טעמא שרו?
תירוץ: משום דלא קעביד מעשה.
קושי: **אונין של פשתן** מאי טעמא שרו?
תירוץ: משום דלא עביד מעשה, ומינח נייחא.
קושי 2: **מצודות חיה ועוף ודגים**, דקא עביד מעשה, מאי טעמא שרו?
תירוץ: התם נמי, בלחי וקוקרי, דלא קעביד מעשה.

תשובה 3: דחיית דברי רב יוסף: והשתא דאמר רב אושעיא אמר רב אסי: מאן תנא שביתת כלים דאורייתא - בית שמאי היא ולא בית הלל. לבית שמאי, בין דקעביד מעשה בין דלא קעביד מעשה - אסור. לבית הלל, אף על גב דקעביד מעשה - שרי.

קושי: והשתא דאמרת: דלבית שמאי אף על גב דלא עביד מעשה - אסור, אי הכי **מוגמר וגפרית** מאי טעמא שרו בית שמאי?

תירוץ: התם מנח אארעא. (ואין כלי)

קושי 2: גיגית ונר וקדרה ושפוד מאי טעמא שרו בית שמאי?
תירוץ: דמפקר להו אפקורי.

סיכום - הברייתא - פותקין - לפי מי שנשנית?

רבה	רב יוסף	גמרא
בית הלל למה אסור טחינה בריחיים? השמעת קול	בית הלל שגם חושב שיש שביתת כלים למה מותר רוב המקרים? לא עשה מעשה ואם היה כלי, הכלי היה מונח על הארץ	בית שמאי למה מותר אם בית שמאי אוסרים אפילו אם אין מעשה? מדובר במקרה שלא מונחים בכלים או שהפקיר את הכלים

שאלה: לפי מי נתנית ברייתא זו?

לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין ותניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה	ואם נתנן - למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו
לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ערב שבת עם חשכה	ואם עשה כן - למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו

תשובה: לימא בית שמאי היא ולא בית הלל!

דחייה: אפילו תימא בית הלל, גזירה שמא יחתה בגחלים

קושי - למה לא גזר במקרים אלו?	תירוץ
מוגמר וגפרית	לא מחתה כי יעלה עשן
אונין של פשתן	לא יפתח כדי לחתות כי ייכנס הרוח
צמר ליוורה	מדובר ביורה שכבר לא על האש <u>עוד קושי:</u> שמא יגיס בה? <u>תירוץ:</u> כשיש טיח מסביב לכיסוי

הלכות שאפשר להסיק ממה שלמדנו קודם:

קדרה חייטא (אינו מבושל כלל)	מותר להניח ערב שבת עם חשיכה כי אין חשש שמא יחתה - כי יסיח דעתו ממנו כי יודע שלא יתבשל עד למחרת
מבושל כל צרכו	מותר להניח כי אין חשש שמא יחתה בגלל שכבר מבושל
מבושל באופן חלקי	אסור להניח אלא אם כן שם בו מיד שכניסת שבת עצם שאינו מבושל בכלל כי אז יסיח דעתו ממנו עד למחר

עוד הלכות שאפשר להסיק ממה שנאמר קודם: כל מידי דקשי ליה זיקא - לא מגלו ליה

בשרא דגדיא (רץ - הרוח מזיק) שריק (תנור שפחתו סתום בטיט)	דברחא (קשה - הרוח לא מזיק) ולא שריק (פתחו לא סתום)	דגדיא ולא שריק, דברחא ושריק
קריאה 1	מותר	אסור
קריאה 2	מותר	רב אשי התיר רב ירמיה אסור

קושי על רב אשי לפי שתי הקריאות: [והנתן] **אין צולין בשר בצל וכיצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום!**
תירוץ לפי קריאה ראשונה: התם דברחא ולא שריק.
תירוץ לפי קריאה שנייה: התם בבשרא אגומרי

עוד הלכה שלומדים מההשוואה למקרים שהובאו: אמר רבינא: האי קרא חייא - שפיר דמי, כיון דקשי ליה זיקא, כבשרא דגדיא דמי

